

—kpl. **Naročnina za »Ženski svet«** znaša letno 46 Din, polletno 24 Din, četrtletno 12 Din. Upravo lista za Jugoslavijo ima ga. Mila Prunkova, Karlovska cesta 20, I. nadstropje.

—kpl. **Vlačur Levstik: Gadje gnezdo.** Druga izdaja. Izdala in založila knjigarna Kleinmayer & Bamberg. Cena vez. izvodu 30 Din.

—kpl. **L. N. Tolstoj: Hadži - Murat.** Posloven Vladimir Levstik. Izdala in založila knjigarna Kleinmayer & Bamberg. Cena vezanemu izvodu 32 Din.

—kpl. **Slikovica I. Otrok na prvem potovanju.** Založil Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Cena 16 Din.

—kpl. **Slikovica II. Deca raja: vija, vaja.** Založil Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Cena 20 Din.

—kpl. **Poezije dr. Fr. Prešerna.** Uredil L. Pintar. Peti natisk. Izdala in založila knjigarna Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Cena 20 Din.

—kpl. **Ivan Rozman: »Testament«.** Ljudska drama v štirih dejanjih. Drugi popravljen natisk. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 105 strani. Cena broš. 12 Din, vez. 17 Din.

—kpl. **Dečji list »Zavičaj«.** Izašao je iz štampe septembarski broj dečjeg lista »Zavičaj« sa odabranim patriotsko - zabavnim sadržajem, lepo ilustrovan in povezan. Pošto se ove godine list neće nikome slati bez porudžbine, uredni. moli stare pretplatnike i poverenike, da se blagovremeno jave sa novim porudžbinama. Takođe uredništvo apeluje i na sve prijatelje narodne prosvete, da ovaj jedini omladinski list na Srpskom Jugu pomognu pretplatom i rasturanjem. **Godišnja pretplata 10 dinara, mesečna ili pojedini brojevi 1 dinar.** Poverenička nagrada 10%. Adresa: **Uredništvo Zavičaja** — Skopje.

—kpl. **Dr. P. Strmšek: O naših dijaških internatih.** Izdal Dijaški dom v Mariboru.

Ocene.

—k **Fedor Mikč: Naše alkoholno gospodarstvo.** To malo študijo posvetim mojemu spoštovanemu bratu in velikemu jugoslovenskemu borcu za abstinentne ideale dr. Milošu Gj. Popoviću. Vsebinska: Žalostna statistika pijančevanja v Jugoslaviji. — Kažipot za reformo alkoholnega gospodarstva. — Knjižica je bogato opremljena s statističnim materialom. Glavni njen namen pa je vzbuditi zanimanje za globlji študij tega vprašanja, kar je razvidno iz avtorjevega predgovora, kjer pravi: Na tem mestu izrekam željo, da me vsi bratje in sestre abstinentje v bodoče podpirajo v zbiranju sličnega res statističnega materiala. Mala študija je samo poskus bodočega večjega dela, ki naj bi potem res baziralo na pravem statističnem materialu.

—k **Ivan Rozman: »Testament«.** Ljudska drama v 4. dejanjih. »Splošna knjižnica«, ki je pred kratkim začela izhajati v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani, si je nadela hvaležno nalogo: širiti hoče dobre knjige v skromni, a lepi opremi med ljudstvo po kolikor mogoče zmernih cenah. Na ta način bo lahko gotovo mnogo koristila. Koliko je med nami tuje, slabe navlake, ki jo ljudje kupujejo in berejo! Naj pride domača knjiga in domača beseda do veljave! To želimo tudi ljudski drami Ivana Rozmana: »Testament«. Legenda, posneta po romanu Janka Kersnika, je obdelana popolnoma samostojno. Uprizoritev je omogočena povsod, tudi na takih odrih, ki ne zmorejo za svoje predstave prevelikih stroškov. Zato toplo priporočamo knjigo raznim odrom kakor tudi zasebnim bralcem.

—k **Dr. P. Strmšek: O naših dijaških internatih.** Mala knjižica nudi bogato orientacijo glede internatov vobče. Ni to navadna reklamna knjižica za Dijaški dom v Mariboru, katerega slika je na čelu spisa, temveč je to globoka vzgojna študija med internatsko in privatno dijaško oskrbo in programatična študija glede vzgoje dijaštva izven doma vobče. Knjižica obsega sledeča poglavja: Javno mnenje; zavod in privatno stanovanje; šola in dom; zavodi in njihova oprava. Delce toplo priporočamo vsem, ki imajo dijaške izven doma, dijaškim gospodinjam in gospodarjem ter vzgojevalcem v internatih.

—k **Gaspari T. — Košir P.: Sijaj, sijaj, solncece!** Zbirka koroških popevk. I. zvezek. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 36; cena vezani knjigi — Din. — Učitelja T. Gaspari in P. Košir sta bila pred nesrečnim koroškim plebiscitom urednika otroškega lista »Mlada Jugosla-

vija«, ki je izhajal v Velikovecu in je nam domestoval otrokom šolske čitanke. V tem listu sta posvečala posebno skrb koroškemu narodnemu blagu in nekaj tega gradiva (27 pesmic), ki jima je ostal še v rokopisu, obsega zgorajšnja zbirka. Drobna, lepo opremljena knjižica pa ni zanimiva samo v folklorističnem oziru, temveč bo razveselila zlasti mladino najnižjih šolskih let, katerim je v prvi vrsti namenjena. Vesele, solnčne pesmice krasi tudi par dobro posrečenih Medičevih vinjet, zato jih staršem prav toplo priporočamo.

—k **Zgodovinske anekdote II. zvezek. Dr. V. Šarabon.** Anekdote so kratke dogodbe, ki so se v resnici dogodile ali pa, ki naj bi se bile dogodile. Vsaka anekdota naj ima poanto, zamislek, nauk, duhovitost. Drugi narodi imajo cele zbirke anekdot, ki so točno opredeljene na čas, na posamezne stanovce, kraje itd. Dr. Šarabon je začel tozadevno pri nas šele orati ledino in priobčeval je v Mentorju nekaj poučnih in zabavnih prigodbic. Anekdote so vestno prebrane in preresetane in kar nam nudi pisatelj, niso vsakdanje šale, ampak dobro premišljene dogodivščine, ki so v celoti usmisljene v poučno smer in to daje Šarabonovi zbirki posebno vrednost. Dijaško bo lahko črpal marsikaj koristnega iz njih, učitelj bo s temi anekdotami poživil pouk, vsakdo, prav vsakdo bo imel korist od njih. Že razvrstitev kot: dobro srce, domišljavost, hladnokrvnost, nagajivost, točnost, odkritosrčnost, ponos, prebrisnost, skopost, prisotnost duha itd. itd., kaže bogastvo duha in mnogovrstnost in vsestranost obdelane snovi. Knjižica bo v sedanjih resnih, težkih solza in trpljenja polnih časih zašla v zadnjo gorsko vas in nam nudila marsikatero veselo urico prijetnega odpočitka in vesele zabave.

—k **Slovenske narodne pesmi s Koroškega za citre in petje.** Priredil in izdal Ivan Kiferle v Ljubljani. Zvezek XI. Vsebinska: 1. Ko bi Zilo in Dravo. 2. Pa že solncece sije. 3. Pa tja dolj jaz pojdem. 4. Kje so tiste stezice. 5. Spet ptice pojo. 6. Pa bom njive razoral. 7. Tam dol za jezerom. 8. Je na Dravi meglica. 9. Notri pojdi. 10. Dober večer ljubo dekle. 11. Dekle poglej me prav. 12. Rožekarji mi. 13. Pa tam dol za Dravo. 14. Je žalostno moje srce. 15. V Šmihelu jaz hišico imam. 16. Gorjanska. 17. Na hribec bom stopil. 18. Pojte, pojte drobne ptice. 19. Od Celovca pa do Drave. 20. Vsa najlepša leta. 21. Lepo je poletje. 22. Dekle, to mi povej! 23. Lepo je v igred (pomlad). 24. 26. Pojdem v Rute. 27. Oj ta mlinar. 28. Gor čez jezero. 29. Planinska. 30. Hribčki ponižajte se.

—k **Ranjena gruda.** Spisal Ivan Albreht. Ta knjiga je prvi zvezek nove »Splošne knjižnice«, ki je začela izhajati v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani. Nova »Splošna knjižnica«, čije knjige so lepo in okusno opremljene, v enotnem formatu 15 × 12 cm in ki se bo prodajala po razmeroma nizkih in zmernih cenah, bo obsegala izvirna slovenska leposlovna in znanstvena dela, eseje, študije in spise poljubno-znanstvene in zabavne vsebine, razen tega pa tudi dobre prevode iz svetovne leposlovne in strokovne književnosti. Po svojem namenu in obsegu je torej »Splošna knjižnica« vsega uvaževanja vreden kulturni pojav. Želeli je, da se ta knjižnica v prid slovenski književnosti čtivaželjne javnosti lepo razvije in uspešno izpolni namen, ki si ga je postavila. Povest »Ranjena gruda« našega že dobro znanega pisatelja I. Albrehta, ki je izšla kot prvi zvezek te knjižnice, je po svoji vsebini, tendenci ter po svojem gladkem slogu zelo zanimiv pojav v naši pripovedni književnosti izza zadnje dobe, ki žalibog izkazuje veliko vrzel glede obširnejše zasnovanih izvirnih pripovednih spisov. Posebno zanimanje pa bo »Ranjena gruda« vzbudila tudi radi svoje aktualne vsebine, ki razmotriva pereče moderne probleme in posega z drugim delom v vojno in povojno okupacijsko dobo, ki je bila za naše primorske kraje na splošno in za mnoge posameznike tako usodepolna. Nizka cena knjige bo poleg tega gotovo obodrilila mnogokatega, da si omisli I. zvezek »Splošne knjižnice« kakor tudi nadaljne, ki bodo, kakor čujemo, sledili v pestri in številni vrsti kmalu drug za drugim. Kakor je razvidno iz prospekta »Splošne knjižnice«, bodo v njenih izdajah zastopani vsi najboljši leposlovni kakor tudi znanstveni in strokovni slovenski in tujejezični pisatelji.

—k **Josip Jurčič, Spisi. VIII. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer.** Grafenauer je Jurčičeve zbrane spise pomnožil za en zvezek, tako, da bomo imeli kmalu

celotnega Grafenauerjevega Jurčiča v ljudski izdaji. VIII. zvezek vsebuje dela: Ivan Erazem Tatenbach, Bojim se te, Črtica iz življenja političnega agitatorja, Telečja pečenka, Sest parov klobas, Po tobaku smrđiš, Ženitev iz nevoščljivosti in Andreja Pajka spomini, starega Slovenca. V tem zvezku zbrani Jurčičevi spisi so po večini literarni feljtoni, ki jih je priobčeval Jurčič kot urednik »Slovenskega Naroda« v svojem listu. Kaj naj vam mnogo govorim o teh Jurčičevih spisih. Saj je Jurčič naš klasični realist in vsakdo ga je svoje dni že bral, dandanes ga pa ni mogel več brati, ker so Jurčičeva dela že pošla in dr. Prijatelj zbirka počasi napreduje. Sedaj je Grafenauer preskrbel, da bo Jurčiča lahko vsakdo čital. Saj Jurčič je eden tistih redkih pisateljev, ki ga smeš dati v roke brez skrbi celo 14letnemu dečku ali deklici. Zato mora naš pripovedni klasik v zadnjo gorsko vas, vsaka ljudska knjižnica naj si naroči po več izvodov in vsak izobraženec naj pomnoži svojo knjižnico z Jurčičem. Grafenauerjeve opomnje so prvovrstne. Uvod k Ivanu Erazmu Tatenbachu je prav vreden in nas uvede prav poljudno znanstveno v zgodovinsko ozadje povesti. Seznanj nas tudi z viri, katere je Jurčič uporabljal pri izpisovanju te povesti. Ostale povestice so drobne, ki imajo pač svojo ceno samo zato, ker so Jurčičeve. Trajno vrednost pa imajo »Spomini starega Slovenca«, ki so vsaj oblikovno popolnoma Jurčičeva last. Pripovedovanja starega Jakša iz Stične so zelo zanimiva in jih je svoje dni ljudstvo, ko so izšli v Večernicah Mohorjeve družbe, kaj rado bralo. Saj spomini na turške vojske in na Francoze še danes niso med narodom izumrli. Ker je pripovedovanje zelo priprosto, bo ugačalo vsakomur, povprečniku radi lahke pripovedovanja, inteligentu zato, da se bo pri čitvu oddalnil od nezdravo prenapetega sloga današnjih literatov.

—k **»Ženski svet«.** V tem tednu ste bili cenj. naročnikom razposlani 7. in 8. številka »Ženskega sveta«. Ker je več izvodov 7. številke dospelo šele pred par dnevi, ni bilo mogoče lista razposlati vsem pravočasno. Prosim cenj. naročnike, da oprostite to zamudo. Vsebinska: 7. številke je sledeča: Dr. Iv. Lah: Gabrijan in Šembilja. Kuprin-Hočevarjeva: Olesja. Vera Albrechtova: Pesem časa. Mar. Kmetova: Ženski svet. Štebi Al.: O internacionalnem kongresu za žensko volilno pravico. A. Lebarjeva: Slaboten otrok — materinska posebna skrb. Dav. Deželova: Lepi dom — ljubi dom. — Izvestja: Našim dobrotnikom! — Po ženskem svetu. — Ročno delo. — Kuhinja. — Higijena. — Književnost in umetnost. — Razgovori. — Listnica uprave. — Modna priloga prinaša 3 bluze, 1 žensko obleko in eno dečko. — Vsebinska 8. številke: Srečko Kosovel: O brazji in duše VI. Lepa Vida (Slika Divinskega grada). Dr. Iv. Lah: Gabrijan in Šembilja. Kuprin - Hočevarjeva: Olesja. Poldi Leskovc: Dekliška. (Pesem). Ad. Milčino: Slutnje. Jos. Ribič: Troje putk. Dav. Deželova: Lepi dom — ljubi dom. Š.: Ne žensko — moško vprašanje. — Izvestja: Društvena poročila. — Po ženskem svetu. — Gospodinjstvo. — Higijena. — Kuhinja. — Književnost in umetnost. — Listnica uprave. — V prilogi več ročnih del z narodnimi motivi in štirje različni vzorci križnega vezanja.

—k **Ocene drugih vposlanih knjig** smo morali radi tesnega prostora odložiti za prihodnjo številko.

Naše narodno prosvetno delo.

—p **Šolski odri v Rusiji.** Sovjetsko časopisje poroča, da je osnovala vlada nekaj gledališč, v katerih nastopajo kot igralci izključno sami otroci. Sovjetska vlada smatra tovrstna gledališča za izborni vzgojni institucijo in jih bo ustanovila na vseh šolah. V zvezi z gledališči bo osnovala tudi otroške klube, časopise in razne druge stvari. Stremljenje gre za tem, da se otroci vzgoje na dinamičnem načelu.

Šolske ljudske knjižnice.

—pk **V Letušu — Sav. dolina** obstoja po zaslugi ustanovitelja, sedaj umirovljenega tov. Karla Maršica bralno društvo, ki ima svoj sedež v Šoli. Knjižnica šteje nad 400 knjig razne vsebine. Povprečno se izposodi na leto 5000 knjig. Bralno društvo prireja tudi diletantske predstave in goji v zimskem času petje. Tajnik in pevovodja (tega) društva je učitelj.

—pk **V Ponikvi ob južni žel.** Na cenenjeni Vaš poziv v 31. številki »Učit. Tov.« Vam uljudno naznanjam, da je pri naši šoli od 1. oktobra 1922 ustanovljena »Šolska Kocenova ljudska knjižnica«, ki šteje za sedaj 136 knjig. (Letos še, se izdatno pomnoži!) Toliko na znanje za Vašo nadaljno uporabo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **24. junija smo imeli na Ivančjih (Prekmurje)** res lep užitek. Tamošnji učitelj in šolski voditelj L. Benkovič je priredil s svojimi otroci lepo in spretno sestavljeno igro »Mati za sinom« z deklamacijami. Otroci sosednih šol so igro gledali ter so prvič v življenju videli kaj takega. Vrnivši se domov so vprašali svojega učitelja, če bodo tudi oni priredili tako igro? Da — dragi otroci!

—ph **Osnovna šola v Framu** je priredila dne 12. in 15. avgusta gledališko igro »Šivilja Klara«, obakrat s prav dobrim uspehom. Igra zahteva dosti truda, a je zelo hvaležna.

—po **Šolski oder v Vuzenici.** Na Vidovdan in dan pozneje nas je presenetilo vuzeniško učitelstvo z lepo šolsko prireditvijo s sledečim vzporedom: 1. Pozdrav. 2. Postiljon (deklamacija). 3. Postiljon (pesem). 4. Ciganska sirota (pesem). 5. Kralju Petru I. (deklamacija). 6. »Šivilja Klara« (igra v 3 dejanjih). 7. Mehurčki (deklamacija). 8. Pičica na i (deklamacija). 9. Kronanje v Zagrebu (deklamacija). 10. Ciganček (deklamacija). 11. Zvonovi (nastop treh deklamatorjev zvonov). 12. Ciciban poslušaj očetovo uro (dvogovor). 13. Slovenka sem (pesem). 14. Bože pravde. Prireditelj je vrlo uspela ter prinesla za napravo šolskega odra znesek 6000 K. Pevske točke so bile dobro izvršene. Deklamacije so bile vse prav dobre, naravnost umetniško podani pa sta bili: »Ciciban poslušaj očetovo uro« in »Mehurčki«. Pri igri smo zlasti občudovali siguren nastop Jožeka z njegovim milim in čustva izrazujočim glasom ter primernimi kretnjami. Prizora z nastopi vil in palčkov z ubranim petjem sta nas naravnost očarala. Pod spretnim in izkušenim vodstvom nadučitelja Viherja, ki je sam zložil pesem za pozdrav in trudopolno požrtvovalnostjo učiteljice Ivke Vidmarjeve, ki je priučila igro in večino deklamacij; učiteljice Kogelnikove, ki je naučila palčke in učitelja Ooloba, ki je z velikim trudom preskrbel oder in opremo, je bila prirediteljstvo dobro prirejeno. To je pokazalo tudi dejstvo, da je bila dvorana trikrat napolnjena in je pri zadnjem ponavljanju moralo oditi celo mnogo obiskovalcev, ker niso dobili prostora. Prireditelj je imela torej vedno večjo privlačno silo. Vuzenica dobi sedaj svoj stalni oder in upamo, da nas bode večkrat s sličnimi prireditvami presenetila, kar bode gotovo blagodejno vplivalo na razvoj narodne in državne misli ob mej.

—do **Igra in razstava v Toplicah pri Zagorju ob Savi.** Imenovana šola je uprizorila igro »Snežulčica«, in sicer dne 23. marca 1923 za učence Topliške šole, dne 24. marca za učence Zagorske in Izlaške šole ter 25. marca za starše in prijatelje šolske mladine. Igra je v vsakem oziru uspela prvovrstno. Hvaležni ostanemo vsem sodelavcem! — Dne 24. junija 1923 pa je ista šola priredila razstavo ženskih ročnih del in risarskih izdelkov. Obisk je bil neopričakovano mnogobrojen in vsak je odnesel prav zadovoljen utis s seboj. Med obiskovalci je bilo tudi več strokovnjakov različnih strok, ki so se o uspehih kaj laskavo izražali. Mladina nadaljuje v tej smeri, in ne bo se Ti bati slabe bodočnosti! Vzorno delujoče učitelstvo pa preimi najlepšo zahvalo na tako izbornih uspehih! **Obiskovalci.**

—po **Črensovci.** Tudi naši malčki so stopili v Talijin hram da se posvetijo veliki boginji in njeni visoki umetnosti. — V minulem zimskem času so dvakrat nastopili pod spretnim vodstvom g. nadučitelja Lutarija ter z dovršenostjo proizvajali dve spevoligrici: »Metuljčki« in »Divja roža« (v prekmurščini) ter igrokaz »Pepekla« (v pisni slovenščini). Šolski oder je bil spremljen v čarno kraljestvo fantazije v rajski vrtec — odet v vence bujnih rož, koder se zibljejo svilni metuljčki, kjer kroži bajna otica šumlja srebrni virček, v čigar blaženstvu in prelesti rajajo divne vile in morske deklice; kjer vse poje slavospev zlatemu solncu večne sreče. Ljudstvo je vzklikalo navdušenja in zadivljenosti, ko je uzrlo in spoznalo svoje ljubljence ter videlo njih krasen, naraven nastop in ugrajene kretnje; marsikomu se je zaiskrila solza veselja v očeh ko je poslušal lepe kristalno čiste melodije najboljših devk — zares pravo

vilinsko petje. In vsa ta prelest, ves sijaj in vsi spevi so bili poklonjeni kot lepi šopek naši domovini — Jugoslaviji! — Prireditve je resnično vrlo uspela! Vsa hvala gre nadučitelju g. Lutarju, ki je z neumornim trudom in veseljem žrtvoval par mesečni svoj prosti čas v ta namen. Uteho mu naj da — velik uspeh in hvala ljudstva! Velike zasluge pri tem še tudi ima ga, nadučiteljeva El. Lutarjeva, ki je cele noči šivala krasne obleke iz raznobarnega krep-papirja in okusno sestavljala dragocen nakit. Pri tem delu ji je pomagala gospa Mat. Kristova, nadučiteljeva soproga iz Trnja. Za okrašenje odra sta skrbela nadučitelj g. Krist (Trnje) in tukajšnji učitelj g. I. Horvat. Pohvalo pa tudi zaslužio oni malčki ki so se z ljubkim nastopom in s krasnim petjem posebnost odlikovali ter dvignili prireditev do višine. V »Metuljčkih« — Cigan Verona, v »Divji roži« — Lutar Margita in Boža kot princ in princesa ter Halaz Agata kot vila; v »Pepelki« — Franc Ana kot Bogomila Horvat Terezija kot mačeha in Kolenko Štefan kot kraljevič. — Le tako naprej da se bo osvobojeno Prekmurje lesketa'o v zarij kulture! — **Koleginja.**

—po Šola v St. Vidu pri Planini je dne 21. maja 1923 vprizorila predstavo z obsežnim vzporedom. Igrali ste se zelo dobro igrati »Jagode« in »Snežulčica«. Čuditi se je bilo samozavestnemu nastopu posameznih igralcev. Krasno je bilo petje. Učenec višjega razreda je sam dirigiral množični štiriglasni zbor, ki je zapel več težkih komadov. Na vzporedu je bila tudi deklamacija in h koncu živa slika. Vsa čast gre nadučitelju Boži Mahorčiču, kateremu naj bo moralni uspeh plačilo za njegov trud.

—po Stritarjeva proslava v Rogaški Slatini. Da seznanj zdraviške goste z našim svoločnim pesnikom in se tudi naša mladina oddolži svojem pisatelju, priredilo je učitelstvo šole v Rog. Slatini dne 17. pr. m. Stritarjevo proslavo. Ko se je Stritar ob ednajstih predpolndne peljal v kočiji v lepo okolico, pričakala ga je pred godbenim paviljonom šolska mladina z zastavicami in cvetjem. Med živahnim vzkljanjem otrok in odraslih, igrala je divizijska godba napitnico, kočija s Stritarjem in soprogo pa je bila v hipu pokrita s cvetjem. Pesnik je sprva z roko odzdravljaj, a cvetje ga je dražilo po občutljivem licu, zato si je čepico potisnil pred obraz in ga povsem zakril.

K večerni prireditvi se je zbrala elita tukajšnjih zdraviških gostov in napolnila veliko dvorano Zdraviškega doma do zadnjega kotička. Med njimi pa smo prvič opazili tudi rute okoliških kmetov, ki so si to pot vendar upale med izbrano publiko v razkošno dvorano, saj so na odru nastopali njihovi otroci. Že pevske točke otroškega zbora pod vodstvom tov. Predana so ugajale tako, da aplavz ni hotel ponehati, da si ne želi glasovi v veliki dvorani ne morejo polno uveljaviti. Poetični govor učenca, v katerem izraža mladina svojem pesniku polno hvaležnost, kakor tudi vse deklamacije najlepših in najpopularnejših pesnikov pesnitev kazale so dovršenost, tako o naglasu, izgovoru in gestah, kakor tudi v kostumih in opremljenosti. Presenetil pa je deklamator Oresta o rimski togi, ki je znal brezhibno podati tragiko pesnitve. Za igrokaz »Ode-ruh« so bile vloge srečno izbrane in skrbno naštudirane. Sledila je živa slika »Strunam slov«. Skupina otrok obkroža pesnikovo sliko. Nekateri drže zastavice, drugi pa napiše Stritarjevih mladinskih spisov, belooblečena deklica deklamuje s tožnim glasom in polagoma položi liro na tla. Prireditve je jasno pokazala, da so se tov. Gluškovci in Sekirnikova ter tov. Predan zavedali, pred kakšno publiko nastopijo, pred publiko, ki je skrajno razvajena in že rada po pol uri zapuša dvorano, a je tokrat ostala do konca in s tem dala najlepše priznanje. Mesto vstopnine so pobirali prispevke za Stritarjev spomenik. Nabrana svota, blizu 10.000 K, kaže tudi lep gneten uspeh.

—po Sv. Pavel pri Prebodu. Dne 10. junija 1923 je priredila šolska mladina v Sv. Pavlu šolsko predstavo. Na sporedu so bile deklamacije prizori, trojejanke »Roža zdravlja« in pevske točke. Deklamatorji so lepo rešili svoje naloge. Posebno sta ugajala prizori »Slavko zdravnik« in »Ciciban in čebele«. Zelo je dopadala trojejanke »Roža zdravlja« katere ustvaritelj je bil režiser prireditve tov. g. Roš sam. Z njo je pokazal svojo marljivost in spretnost. Otroci so igrali z veseljem in gledalci so sledili igri z zanimanjem. Pod njegovim vodstvom so tudi zapeli otroci lepo nekaj mičnih pesmic. Lep obisk staršev in drugih mladinojlovov je pripomogel tudi v gnetnem oziru, da se bo lahko nabavilo zpet nekaj knjig za šolsko knjižnico.

—po Sv. Lenart Slov. gor. V nedeljo 24. junija se je vršila v telovadnici meščanske šole (Sokolski dom) šolska prireditve tukajšnje ljudske in meščanske šole. Na dnevnem redu je bilo: deklamacije in petje, primerno raznim šolskim stopnjam ter dve igri: »Dvakrat Lenčka« in »Lažniva Milena«. Nastopali so učenci in učenke iz vseh razredov, izvršitev je bila iako povoljna.

—po Petrovče. Petrovska osnovna šola je priredila meseca junija pod vodstvom svojega učitelstva lepo uspelo prireditve, ki je privabila toliko gledalcev v Vodenikovo dvorano, kakor še nikoli. Petje, deklamacije in dramatični prizori so ugajali tako, kakor igra dvodejanke »Snežulčica«, v kateri so nastopali pri-dikovci in vile. Živa pestrost v sporedu je kljub silni vročini v dvorani privežala naše občinstvo do zadnje točke. Lep moralni uspeh je plačilo za trud domačemu učitelstvu, zlasti pa marljivemu in agilnemu tov. Gerancu, še lepši pa gnetni uspeh mladini, ki se ji bodo iz znanega čestega dobička nabavile šolske potrebščine.

Obrambni vestnik.

—ob Brama je v nas samih. (Dopis iz mariborske oblasti.) Mariborska klerikalna »Straža« in »Slov. Gospodar« kaj rada napadeta šolo in učitelstvo, kjer in kadar le moreta. Zlorablja sta izjednačenje glavnih počitnic na račun dobrega imena učitelstva. Ne rekli bi ničesar, če bi bila pisala o zadevi stvarno; a dolžiti učitelstvo, da je ono vsemu krivo, da nimamo srca za ljudstvo, da hoče v šoli neomejeno vladati in s pomočjo Beograda pritiskati na ljudstvo, je izbruh sovraštva do učitelstva, ki trpi z njim vred pod pritiskom silne draginje. »Straža« in »Slov. Gospodar« napadeta in smešita tudi posamezne učne osebe, in sicer na naravnost hudoben način in s škodoželjnim namenom. Poprakov seveda ne priobčita, ker nočeta priznati resnice in njun glavni urednik duhovnik Golec in odgovorni urednik poslanec Pušenjak nimata toliko čuta časti, da bi storjeno krivico popravila. Skrta pod poslansko imunostjo krade čast neovirano v zavesti, da ju ne more doseči roka pravice. Samo jedno orožje ima učitelstvo v svojih rokah, t. j. naj se ob kupovanju šolskih potrebščin izogiba Čirilovega podjetja v Mariboru. Ta trgovina je namreč last podjetja, ki izdaja list »Straža« in »Slov. Gospodar«. Čut tovarštva nam prepoveduje imeti zveze s podjetjem, ki nas sramoti ter nam krađe s hudobnim namenom naše največje imetje — čast. Solidarnost in tovarštvo je najboljša brama pred klerikalno hudobijo.

—ob Slovenska Bistrica. (Dopis iz neučiteljskih krogov.) Že dolgo se opaža v Slovenski Bistrici sistematična gonja proti vsemu, kar je naprednega in sokolskega. Anonimne in neanonimne ovadbe, osebne intervencije pri oblastih so na dnevnem redu; klerikalci se ne sramujejo nobenega sredstva, da le dosežejo svoj cilj: oslabiti napredni, posebno pa sokolski živelj v Slovenski Bistrici. V zadnjem času so se vrgli z vso vneto na naše učitelstvo. Najprej različne ovadbe proti učitelju Čehu, zdaj preganjanje učitelja Metlike, za njimi pa pridejo na vrsto še drugi, dokler se jim ne bo posrečilo sestaviti učiteljskega zbora iz samih klerikalcev in Orlov. Kakšna sta imenovana gospoda kot učitelja, kako izpolnjujeta svoje stanovske dolžnosti, za to ne vprašajo; oba sta naprednjaka, oba sta agilna sokolska delavca, oba sta — kar najjima odpusti sam Bog! — Orjunaša, to pa je dovolj grehov v klerikalno-nemčurskih očeh. Čudno je postopanje mariborskega okrajnega glavarstva v teh zadevah. Učitelj Čeh je razrešen službe v Slovenski Bistrici. To bi se dalo navsezadnje še potrpeti, ker je le provizorično nameščen. Bolj čudno pa je, da vsebuje dotični dekret okrajnega glavarstva v Mariboru tudi dostavek, da v okolišju mariborskega okrajnega glavarstva ne dobi več službe. Torej neke vrste izgon! G. Lajnšič vlada precej absolutistično! Ta gospod smatra tudi učitelstvo za podrejeno rajo, pri kateri niti v občejanju z njo ni treba varovati vsaj najnavadnejše dostojnosti. Tako je učitelju Čehu pri nekem zaslišanju ponovno zabrusil v obraz, da laže, je kričal nad njim, da laže, ker ni hotel podpisati zapisnika, ki se je glasil drugače, kakor njegova izjava ter mu je končno zapretil: »Sicer pa bom po Vas lopnil, da si boste zapomnili!« Tako obnašanje ni niti dostojno niti po službenih predpisih dovoljeno. Značilno za g. Lajnšiča je tudi dejstvo, da se je pri nekem zaslišanju učitelja Čeha skliceval le na dopis »Straže«,

ni mu pa hotel pokazati ovadbe, da si jo je zahteval. Kakšen ugled naj ima učitelstvo, če se tako postopa z njim! Upamo, da bo UJU energično nastopilo proti preganjanju našega naprednega učitelstva in da se bo tudi višji šolski svet malo pozanimal za to gonjo.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

+glo. Seja Izvršilnega Odbora UJU dne 21. avgusta t. l. v Beogradu:

1. **Elagajnik UJU:** Sklenilo se je razpisati mesto glavnega blagajnika UJU v »Narodni Prosveti«.

2. **Seje izvršilnega odbora UJU:** Na predlog predsednika UJU tov. M. Stankovića se je sklenilo, da se vrše seje izvršilnega odbora UJU redno vsaki teden v soboto po 6. uri v Učiteljskem domu. — Zapisniki sej se objavijo v »Narodni Prosveti«.

3. **Reorganizacija uredništva »Narodne Prosvete«.** Urednik »Narodne Prosvete« tov. M. Stanković poroča, da je posel uredništva »Narodne Prosvete« zelo velik in ga mora skoro izključno sam opravljati. Da bi šel ta posel lažje in boljše predlaga, da se izbere poseben uredniški odbor, ki bi sodeloval z njim pri urejanju lista. — Izvrševalni odbor si je osvojil ta predlog in je izvolil v ta odbor: tov. Petra Vuksanovića, Ante Mladenovića, Jov. Miljevića, Vlad. K. Petrovića in Svet. Avramovića. — Vlado Petrović predlaga, da naj se objavlja v »Narodni Prosveti« mesečni pregled delovanja vseh poverjeništev UJU. V to svrhu naj bi vsako pov. UJU določilo enega člana kot stalnega obvestitelja in dopisnika »Narodne Prosvete« (Poverjenišstva so že odobrila obvestila v tem oziru).

4. **Spomin 100letnice Ivana Filipovića.** Izvrševalni odbor sklene na predlog urednika »Učitelja« tov. M. Stanojevića, da se posveti prihodnja številka »Učitelja« izključno spomenu Ivana Filipovića.

Seja 25. avgusta t. l.)

5. **Oglasi za stanovske liste.** Razpravljalo se je o tem, kako izboljšati materialno stanje Uduženja, posebno listov. Sklenilo se je, da se posveti večja pozornost pridobivanju oglasov in da se njih število znatno poveča v stanovskih listih, posebno s privatnimi oglasi. Odbor je poveril za zbiranje oglasov g. Živ. Radosavljeviću, ki bo nabiral oglase za »Narodno Prosveto«, »Učitelja« in druga izdanja Uduženja.

6. **Izdaja Učiteljskega koledarja za celo državo.** V načelu je bil sprejet predlog g. Mih. Stanojevića, da se izda skupen Učiteljski koledar in se o podrobnosti te izdaje definitivno sklepa v prihodnji seji.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO KRANJSKEGA OKRAJA** zboruje v sredo, dne 12. t. m. ob 9. uri v Kranju s sledečim vzporedom: 1. Kavčuk, dobava in tehnična uporaba, poroča Fr. Luznar. 2. Šolske in učiteljske zadeve. Popoldne ob 14. uri ogled kavčukove tovarne Vulkan. K polni udeležbi vabi odbor.

Poročila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ** je zborovalo dne 14. junija 1923 v Podredu ob številni udeležbi. Tovariši(ce) dveh šol se zborovanja niso mogli udeležiti, ker je na ta dan na njihovih šolah nadzoroval okrajni šolski nadzornik. V ostalem so manjkali le trije člani, ki pa so svojo odsotnost opravičili. Z ozirom na točko: Volitev poročevalca o stanju šolskih vrtov, je bilo na to zborovanje povabljen tudi učitelstvo, ki ni včlanjeno v UJU, a se zborovanja ni udeležilo.

K društvu sta pristopila kot člana tov. Jožica Šušteršičeva iz Koprivnice in

tov. Anton Lazar iz Zagorja, katera je tov. predsednik v svojem pozdravnem govoru prisrčno pozdravil.

Po prečitaniu zapisnika, ki se je odobril, so se obravnavali dopisi, in sicer Fer. Saveza glede ustanovitve podružnice za kozjanski okraj in dopis UJU, poverj. Ljubljana zadevajoč »Stanovsko strokovno knjižnico«. Prvi zvezek te knjižnice je prevzel društveni tajnik v razprodajo.

Sledila je volitev poročevalca o stanju šolskih vrtov. Glede te točke se je vnela daljša debata. Zaključek iste je bil, da tega mesta ne prevzame nihče tako dolgo, dokler se ne prizna povrnitev potnih stroškov.

Delegatom za državno skupščino UJU je bil izvoljen tov. I. Lovše iz Zagorja, njegovim namestnikom tov. A. Potočnik iz Podrede. Kot namestnik društvenega predsednika za to skupščino je bil izvoljen tov. B. Mahorčič iz St. Vida.

Pri slučajnostih je poročal tov. Ivanuš o uradni učiteljski konferenci, ki se je vršila dne 9. junija t. l. v Brežicah za brežiško-sevniški okraj, h koji je bilo povabljen tudi učitelstvo kozjanskega okraja. Med drugim je poročal, da se je ob tej priliki konstituiral stalni konferenčni odbor, kojega člani so obenem tudi člani knjižničnega odseka. Izvoljeni so bili tov. F. Šetinc, A. Potočnik, I. Lovše in R. Ivanuš. Zbor je vzel za izvolitev odobruje na znanje.

Predlog tov. predsednika, da si društvo ustanovi lastno knjižnico, se sprejme. Predlagatelj daruje 17 knjig, ki naj tvorijo temelj tej knjižnici.

Ob sklepu zborovanja se je poslovil od društva tov. Jerin, ki je imenovan nadučiteljem v St. Lovrencu pod Prežimom. Zborovalci mu žele na njegovem novem službenem mestu mnogo sreče ter mu kličejo: Na mnoga leta.

Prihodnje zborovanje se vrši v teku treh tednov po pričetku šolskega leta.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Strkelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 400.

RAZPIS NADUČITELJSKE SLUŽBE.

Na podlagi odloka višjega šolskega sveta z dne 17. avgusta 1923, štev. 5819 razpisuje se nadučiteljska služba na šestrazrednici z eno vzporednico v **Rajhenburgu** v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti najkasneje do

dne 30. septembra 1923

pri podpisaniem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet sevniški

v Brežicah, dne 28. avgusta 1923.

Štev. 584.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

V zmislu odloka višjega šolskega sveta z dne 17. avgusta 1923, štev. 7262 razpisuje se učiteljska služba (za moške proslce) na šestrazrednici s 3 vzporednicami v **Brežicah** v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti najkasneje do

dne 30. septembra 1923

pri podpisaniem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Brežice,

dne 28. avgusta 1923.

ŽIKO

Pokusite - - - - - **ŽIKO** - - in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Popolnoma nadomešča pravo kavo, zato je tudi najcenejša. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Prijatelji nekdanje Vydrovke jo lahko naroče tudi direktno po povzetju najmanj 5 kg. **Pražarna „Žika“**, d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

... Pošljite nemudoma zopet 5 kg Žike. Ker je kuhinja par dni brez nje, je vse narobe. M. P. Bled, 27. 7. 1923.

... Žike smo se tako privadili, da ne potrebujemo nobene druge kave ... F. H. naduč. Svečina, 2. 5. 1923.

... Žika je res takšna, kakor je bila svoj čas Vydrovka, zato mi pošljite zopet 5 kg ... I. S. Rečica, 3. 6. 1923.

Naročajte

v knjigarni Učiteljske tiskarne!

ZAHTEVAJTE CENIKE!

šolske knjige vseh vrst, šol. zvezke in druge potrebščine

SVOJI K SVOJIM!